

V.B LIJST VAN NEDERLANDSE SOORTNAMEN

Rudolf van Hengel, Bilthoven, september 2002

Initiatief van Peter Boer

In 1998 diende Peter Boer een voorstel in om de inheemse mieren ook allemaal een Nederlandse naam te geven. Deze lijst is op de vergadering van 1998 uitgedeeld, waarna een eerste meningsvorming plaats vond. De niet-aanwezige leden kregen de lijst meegestuurd met de uitnodiging voor de bijeenkomst van november 1999. De lijst is ter vergadering besproken en de voorzitter en Peter Boer werden verzocht de lijst af te maken (aandachtspunt 3 voor 25 nov '00). Er bleven echter grote verschillen van inzicht bestaan.

In zijn 'gezichtspunten' van 2 okt 1998 stelt Peter Boer dat er slechts drie ingeburgerde mierennamen zijn: rode bosmier, bruine wegmier en glanzende houtmier (waarvan hij er overigens ook twee wil veranderen). Over de lijst Mabelis 1985, verspreid over de terreinbeheerders van SBB, wordt vermeld dat Bram Mabelis 'zijn best heeft gedaan om namen te bedenken'.

De indruk wordt gewekt dat er nauwelijks Nederlandse soortnamen waren vastgelegd. Gaandeweg wordt mij duidelijk dat veel meer namen al een lange geschiedenis hebben. Het lijkt mij ook onverstandig de lijst Mabelis 1985, welke aan een groot aantal terreinbeheerders is verspreid en wordt gebruikt voor Biologische Beheersverslaglegging zomaar terzijde te schuiven. De terreinbeheerders zullen ons niet erg serieus nemen als na 15 jaar ineens nieuwe namen worden gebruikt. Op zo'n manier krijg je inderdaad geen ingeburgerde namen! Ik kan me nu voorstellen dat het moeilijk was tot overeenstemming te komen. Inmiddels heeft Peter Boer te kennen gegeven niet meer in MWG verband aan een soortnamenlijst te willen werken.

Een rol voor de MWG?

Het lijkt me toch wat vreemd om de MWG buiten te sluiten bij het benoemen van Nederlandse namen. Bovendien zit het me dwars, dat kennelijk al jaren gebruikte namen ineens over boord worden gegooid. Het is toch gebruikelijk bij naamgeving om de oudste naam in principe te gebruiken? Zodoende zijn destijds ook *F. glebaria* en *F. picea* vervangen door respectievelijk *F. cunicularia* en *F. transcaucasica*. Lastig genoeg, want om oudere publicaties te lezen is nu een synoniemenlijst nodig.

Willen we zo'n lijst ook voor de Nederlandse mierennamen? Het boek Vankerkhoven 2002 is in wezen al een synoniemenlijst. (Zie boekbespreking p. 8)

Inventarisatie van Nederlandse namen

Als je Nederlandse namen wil geven kijk je eerst naar wat er al is. Een tochtje naar de NEV bibliotheek leek me de moeite waard. Het resultaat is opgenomen in de tabel op blz 13 en 14. Slechts de meest algemene literatuur is erin opgenomen. Naar artikelen is nog niet eens gekeken. Er zullen dus nog veel meer auteurs kunnen worden aangehaald. Wat blijkt?

Talloze, vooral opvallende mieren, hebben al 50 - 80 jaar een Nederlandse naam die vrij consequent steeds weer is overgenomen. Moeten wij die nu ineens gaan veranderen? Gaat morgen de spitsmuis ook anders heten omdat hij geen muis is? En wordt de merel voortaan zwarte lijster genoemd? Ben ik de enige die vind, dat we het werk van onze illustere voorgangers niet achteloos terzijde moeten schuiven? Ik kan het me haast niet voorstellen, tenzij in gevallen waar er werkelijk onoverkomelijke bezwaren aan hun naamgeving kleven. Zo zie ik bijvoorbeeld niet in, waarom de 'rode baardmier' na 87 jaar ineens 'rode renmier' moet heten. De 'baard' slaat op de lange tasters, en die heeft hij nog steeds.

Hoe nu verder?

Moet er een MWG-lijst komen? Het lijkt me logisch. Daartoe is in de laatste kolom van de tabel op blz. 13 en 14 een voorstel opgenomen voor MWG - Nederlandse soortnamen. Uitgangspunten hierbij zijn:

- Bestaande namen handhaven
- Alleen als ze hééél erg lang zijn inkorten (hierbij denk ik aan de zelfstandige naamwoorden, langere namen door toevoeging van bijvoeglijke naamwoorden lijkt mij minder een probleem. Dus 'behaarde rode bosmier' - 7 lettergrepen - kan wel; 'langdoornboomslandmier' - 5 lettergrepen - is als zelfstandig naamwoord wel erg lang.)

De volgende procedure staat me voor ogen:

- Iedereen geeft vóór of óp de bijeenkomst van 28 september commentaar op deze lijst (ook als men het er mee eens is)(bij voorkeur graag schriftelijk of telefonisch vooraf)
- Ter vergadering wordt alleen kort algemeen commentaar gegeven, zonder een discussie over afzonderlijke namen aan te gaan.
- Voor de volgende vergadering wordt het MWG voorstel aangepast aan de hand van het verkregen commentaar.
- Ter vergadering worden de geschilpunten dan bij meerderheid van stemmen opgelost, waarbij degenen die niet aanwezig kunnen zijn hun mening vooraf kenbaar kunnen maken.
- In het daaropvolgende mededelingenblad wordt de nieuwe lijst afgedrukt.
- Onze Belgische leden worden van harte uitgenodigd om ook hun bijdrage te leveren, waardoor ook dit een Nederlands/Belgische lijst kan worden.

Rudolf van Hengel, Julianalaan 187, 3722GK Bilthoven; 030.2287134